

Jaarverslag '18

Stichting de Einder *Steun bij een humane dood in eigen regie*

Postbus 9, 5050 AA Goirle
www.deeinder.nl

Voor hulpvragen **begeleiding@deeinder.nl**
Voor andere vragen **info@deeinder.nl**

Inhoud

Visie en missie van De Einder	4
Bij de organisatie van De Einder betrokkenen	5
Consulenten	5
Hulpvragers	5
Politieke, juridische en maatschappelijke hangijzers	6
Cliënten Registratie Systeem	6
Conferenties en symposia	6
Lezingen en discussiepanel	7
Belangstelling van de media	8
Toegang tot euthanatica	9
Informatievoorziening	9
Lidmaatschappen en contacten	10
Financiën en jaarrekening 2018	11
Colofon	16

Visie en Missie van De Einder

In zijn beleidsplan voor 2018-2019 heeft het bestuur de visie en missie van De Einder geformuleerd als het bespreekbaar en uitvoerbaar maken van een humane dood in eigen regie. Onder een humane dood in eigen regie rekent De Einder zowel het beslissings- en uitvoeringsproces rond het bewerkstelligen van de eigen dood door het inschakelen van een arts die euthanasie in de zin van de euthanasiewet verleent als het bewerkstelligen van de eigen dood na – hetzij met hetzij zonder interactie met dierbaren of professionals – een zorgvuldig afwegingsproces te hebben doorlopen dat resulteert in een van de vier humane methoden om uit het leven te stappen. De vier humane methoden waar het om gaat, zijn het bewust stoppen met eten en drinken, het verbieden van geneeskundige behandelingen anders dan om pijn te verlichten, het inhaleren van dodelijke gasen en het zonder tussenkomst van een arts innemen van dodelijke medicijnen dan wel andere substanties die een vreedzame dood tot gevolg hebben.

Er werden vier wegen uitgestippeld om dat doel te bereiken. In de eerste plaats door mensen die voorgelicht willen worden over een humane dood in eigen regie c.q. daarbij ondersteund willen worden, in contact te brengen met consultants die de visie en missie van De Einder onderschrijven. Ten tweede door het bevorderen van wetenschappelijk onderzoek naar de mogelijkheden om de noden van hulpvragers te lenigen. Ten derde door te ijveren voor de erkenning van het recht op sterven als mensenrecht c.q. grondrecht en tenslotte door samen te werken met andere organisaties die op het vlak van een humane dood in eigen regie actief zijn.

2018 was het jaar waarin voor de uitgestippelde wegen de piketpalen werden geslagen. Anders dan in de voorafgaande decennia ligt het accent niet meer alleen op De Einder als organisatie van consultants maar worden mede een aantal meer omvattende middelen gehanteerd om tot een maatschappelijk bestel te komen waarin iemand met een doodswens die de gevolgen van het uitvoeren van die wens helemaal overziet en in het kader van de uitvoering met de gerechtvaardigde belangen van anderen rekening houdt, toegang heeft tot een veilig en betrouwbaar middel dat een vreedzame zelfgekozen dood tot gevolg heeft en/of beroep op iemand kan doen die in zijn wens om vreedzaam te sterven, mag bewilligen.

Het bestuur

Bij de organisatie van De Einder betrokkenen

Evenals voorgaande jaren heeft het bestuur in 2018 uit drie leden bestaan die op basis van vrijwilligheid hun werkzaamheden hebben uitgeoefend. Het gaat om Miriam de Bontridder (secretaris en portefeuillehouder juridische zaken), Ingrid van de Maat (penningmeester en portefeuillehouder financiële zaken) en Henriëtte Pennings (portefeuillehouder officemanagement).

Het bestuur werd geflankeerd door Hein Schreuder (waarnemend intern voorzitter sinds september 2018), Catharina Vasterling (adviseur consulentaangelegenheden), Marlies van der Kruijssen (casemanager) en Yvon Schneider (waarnemend officemanager), die eveneens allemaal hun werkzaamheden op basis van vrijwilligheid hebben uitgeoefend.

Consulenten

Het consulententeam bestond voor het grootste deel van 2018 uit tien consulenten. Door middel van trainingsdagen en intervisiebijeenkomsten onder leiding van de adviseur consulentaangelegenheden (die een BIG-geregistreerd psychotherapeut is), wordt hun vakkennis op peil gehouden en houden zij voeling met het gedachtengoed van De Einder. Hoewel de consulenten strikt genomen geen deel uitmaken van de organisatie van De Einder en het verleden fricties tussen De Einder en de consulenten te zien heeft gegeven, is de situatie thans aldus dat de werkverhoudingen tussen De Einder en de door haar gefaciliteerde consulenten in constructief vaarwater zijn terechtgekomen.

Hulpvragers

In 2018 hebben zich circa vierhonderd nieuwe hulpvragers aangemeld hetgeen erin heeft geresulteerd dat de casemanager circa duizendvijfhonderd mails met hen gewisseld heeft. Een aantal van deze hulpvragers betrof teleurgestelde CLW leden die gehoopt hadden op middel X en het moeilijk vonden dat ook de consulenten van De Einder dit middel niet verstrekten.

In toenemende mate wordt De Einder geconfronteerd met vragen rond zelfeuthanasie van betrekkelijk jonge mensen met psychiatrische problematiek. Dat leidde ertoe dat tijdens de zeven intervisiebijeenkomsten die in 2018 hebben plaatsgevonden, extra aandacht aan deze hulpvragers werd besteed.

Politieke, juridische en maatschappelijke hangijzers

2018 was het jaar waarin het Openbaar Ministerie van zich liet horen waar het betreft het oppakken van euthanasiezaken die door de Regionale Toetsingscommissies Euthanasie als onzorgvuldig waren beoordeeld. Terwijl de jaren na de inwerkingtreding van de Euthanasiewet voorbij zijn gegaan zonder dat het OM naar aanleiding van een door een RTE onzorgvuldig geoordeelde euthanasie tot actie overging, waren er in 2018 maar liefst vijf zaken die het OM tot actie hebben aangezet. Van de onderzoeken die zijn afgerond is er inmiddels één waarvan vaststaat dat tot strafvervolging wordt overgegaan. Het gaat om de zaak van de arts die een patiënt met vergevorderde dementie geholpen heeft op basis van een wilsverklaring die volgens de RTE en daarna ook het Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Den Haag te weinig aanknopingspunten bood om tot euthanasie over te gaan. De bedoeling van het OM is dat er over de ingewikkelde problematiek van de schriftelijke wilsverklaring een uitspraak van de Hoge Raad komt.

Cliënten Registratie Systeem

2018 was ook het jaar waarin vaart werd gemaakt met het uitdenken van een Cliënten Registratie Systeem waarvan thans het streven is om dat 2019 functioneel te laten zijn. De doelstelling van het systeem is optimalisatie van de werkprocessen binnen De Einder en met de consultants. Het beantwoordt tevens aan de behoefte om aan de eisen van een goed beveiligde informatievergaring te voldoen en, niet in de laatste plaats, voor wetenschappelijk onderzoek dienstbaar te zijn.

Conferenties en symposia

Van 6 tot 9 september 2018 heeft in Kaapstad de tweejaarlijkse Conferentie van de World Federation of the Right to Die Societies plaatsgevonden. Op conto van de WFRtDS kan worden geschreven dat zij een wereldwijd forum biedt aan landelijke organisaties om op het vlak van menswaardig sterven ervaringen en knelpunten in nationale wetgeving uit te wisselen. Namens De Einder heeft Miriam de Bontridder aan de conferentie deelgenomen.

Op 11 oktober 2018 heeft NVVE met de ietwat uitdagende vraag “Euthanasie als behandeloptie bij psychisch lijden?” een symposium georganiseerd waarin de positie van de psychiatrische patiënt met een doodswens centraal

stond. Als representanten van De Einder hebben Miriam de Bontridder en Catharina Vasterling het symposium bijgewoond.

Op 29 november 2018 heeft NVVV het symposium 'Euthanasie bij dementie. Een wilsverklaring alléén is niet voldoende' georganiseerd. Tussen De Einder en NVVE is in 2018 regelmatig contact over de juridische reikwijdte van de wilsverklaring geweest. De Einder spoort mensen aan die bij het opstellen van hun wilsverklaring begeleid willen worden zonder dat er bij hen op termijn dan wel acuut een doodswens meespeelt, om gebruik te maken van de know how die bij de NVVE aanwezig is. Op uitnodiging van NVVE was Miriam de Bontridder op het symposium aanwezig.

Lezingen en discussiepanels

Van 12 tot 15 april 2018 heeft LEIF, de Belgische SCEN-artsenorganisatie, een studiereis naar Soestduinen en Amsterdam ondernomen om daar met het symposium 'Waardig Levenseinde' haar vijftienjarig bestaan te vieren. Onder de titel 'De Einder en zorgvuldige zelfdodingen' heeft Miriam de Bontridder een balletje opgeworpen om ook in België voor een gelijkaardige organisatie als De Einder te zorgen die, wanneer artseneuthanasie niet tot de mogelijkheid behoort, voorziet in de nood om op vreedzame wijze te sterven zonder op gruwelijke middelen en methoden aangewezen te zijn.

Op initiatief van Henk Blanken heeft op 22 oktober 2018 in Pakhuis De Zwijger een avondvullend programma met paneldiscussie plaatsgevonden over de vraag of het wenselijk is om de wettelijke mogelijkheid te scheppen een naaste te kunnen vragen om de regie over iemands levenseinde over te nemen wanneer die persoon in een toestand van vergevorderde dementie komt te verkeren. Behalve Henk Blanken zelf waren sprekers onder meer Hugo Borst, Bert Keizer, Hans van Dam en Heleen Weyers onder leiding van Frenk van der Linden. Karin Spain, Govert den Hartogh en Miriam de Bontridder hadden zitting in het panel. Het avondvullend programma is op [Youtube](#) terug te zien.

Op 16 april 2018 heeft Catharina Vasterling voorlichting over de werkwijze van de Einder gegeven aan een publiek van cliënten van samenwerkende uitvaartverenigingen in het Gooi.

Op 4 juli 2018 hebben drie consultants een workshop verzorgd voor geriaters in opleiding van de medische faculteit van de Universiteit van Groningen.

Verder bereiken De Einder talloze verzoeken van Nederlandse en buitenlandse organisaties en onderwijsinstellingen om over het thema van de levens-eindeproblematiek schriftelijke of telefonische informatie te ontvangen. Een kleine organisatie als De Einder heeft ook daar haar handen vol aan.

Belangstelling van de media

In het eerste 2018-nummer van Relevant, het kwartaalblad van de NVVE, heeft Miriam de Bontridder onder de kop 'Sommige mensen worden gedreven door het verlangen voor eeuwig in te slapen' de visie van De Einder op het lenigen van existentiële noden van mensen met een doodswens verwoord.

In het mei 2018-nummer van De Psycholoog, het maandblad van het Nederlands Instituut voor Psychologen, werd onder de kop 'Een goed gesprek' een interview met Catharina Vasterling geplaatst waarin zij ingaat op wat de belangrijkste taak van een levenseindeconsulent is: het onderzoek naar de ambivalentie over het laatstewilbesluit en toetsing van de kwaliteit van dat besluit.

In het juli 2018-nummer van Liberale Reflecties, het kwartaalblad van de TeldersStichting, hebben Niek Kok en Miriam de Bontridder onder de kop 'De overheid verzuimt wat Cooperatie laatste wil nastreeft' bepleit om de toegang tot de pil van Drion aan een hooggekwalificeerde staatsdienaar uit te besteden.

In nummer 46 van Medisch Contact 2018, het door KNMG uitgegeven weekblad voor artsen, betoogt Miriam de Bontridder onder de kop 'Wilsverklaring wel degelijk grondslag voor euthanasie' dat het voor iemand met vergevorderde dementie die in het bezit is van een schriftelijke euthanasieverklaring, niet nodig is dat hij nog benul heeft van wat euthanasie betekent en dat deze door artsen ten onrechte gestelde eis tot de vijf voor twaalf waarschuwing heeft geleid, een waarschuwing die niet op de wetsgeschiedenis van de euthanasiewet kan worden gebaseerd.

Toegang tot euthanatica

Voor de werkzaamheden van Coöperatie Laatste Wil heeft het Openbaar Ministerie in 2018 een stokje gestoken. Als zijn oordeel gaf het OM af dat het faciliteren van de verkrijgbaarheid van zelfdodingsmiddelen als strafbare hulp bij zelfdoding kwalificeert. CLW heeft het niet zover laten komen dat een rechter zich over deze kwalificatie door het OM heeft uitgesproken.

Informatievoorziening

Een inzet van het beleid voor 2017-2018 vormde tevens het benaderen van artsen om hen met De Einder bekend te maken. Dat heeft geresulteerd in een whitepaper die op de website van Medisch Contact werd geplaatst. Daarin werd de werkwijze van De Einder aan professionals in de zorgsector uitgelegd en ingegaan op de vraag hoe zij het beste met de doodswens van hun patiënten/cliënten kunnen omgaan. Het doel hiervan was om deze professionals, die vaak zelf worstelen met zulke vragen, te attenderen op de ondersteuning die De Einder kan bieden. Onze indruk is dat dit geleid heeft tot een stijging van het aantal hulpvragers dat werd 'doorverwezen' door hun huisarts.

Verder is voor mensen die meer willen weten over een zelf te realiseren humane dood onze brochure 'Een waardig Levenseinde in eigen regie' gratis op onze website te downloaden.

Ook gratis op onze website te downloaden zijn onze wilsverklaringen met toelichting daarop.

Om belangstellenden op de hoogte te stellen van actuele ontwikkelingen die het werkkerrein van De Einder raken, is achtereenvolgens in april 2018, september 2018 en december 2018 een nieuwsbrief uitgegaan. De thema's in de nieuwsbrieven 2018 hielden voor het merendeel verband met de voorwaarden voor euthanasie op basis van een schriftelijke wilsverklaring. Die nieuwsbriefartikelen zijn op onze website onder de knoppen 'Nieuws' en 'Opinie' terug te vinden.

Op dagelijkse basis is De Einder via info@deeinder.nl bereikbaar voor vragen verband houdende met donateursaangelegenheden, wilsverklaringen- en brochurebestellingen, nieuwsbrieffaanmeldingen dan wel algemeen office management.

Voor mensen met een hulpvraag die specifiek op hun individuele situatie afgestemde voorlichting of begeleiding wensen is het mailadres begeleiding@deeinder.nl beschikbaar.

Ten behoeve van artsen en overige professionals uit de zorgsector die algemene dan wel op hun patiënt/cliënt afgestemde voorlichting wensen, is in 2018 het mailadres artsenondersteuning@deeinder.nl in het leven geroepen.

Vragen van de pers of over onderwerpen die in de belangstelling van de media staan kunnen via het mailadres miriamdebontridder@gmail.com worden gesteld.

Lidmaatschappen en contacten

De Einder investeert in goede relaties met aanverwante organisaties en zoekt met name naar hetgeen hen bindt. Gefocust wordt op regelmatig overleg, onderlinge samenwerking en het gezamenlijk belang.

De Einder is lid van de Humanistische Alliantie. De Einder is tevens lid van de Worldfederation of Right to Die Societies (WFRtDS) en van Right to Die Europe (RtDE). De Einder betaalt contributie aan de Nederlandse Vereniging voor Vrijwillig Levenseinde (NVVE) en aan de Coöperatie Laatste Wil (CLW).

Er zijn gedurende het hele jaar contacten met deze organisaties geweest evenals met de Stichting Waardig Levenseinde (SWL), de Stichting Levenseindekliniek (SLK), de Humanistische Alliantie en het Humanistisch verbond, de internationale organisatie Exit International, de Belgische organisatie Recht op Waardig Sterven (RWS), de Belgische organisatie LevensEinde InformatieForum (LEIF) en de Zwitserse organisatie Dignitas.

Het Platform Levenseinde dat op initiatief van NVVE werd opgericht en waarin naast NVVE en de door haar opgerichte SLK en CLW, ook De Einder participeert, heeft in 2018 viermaal vergaderd, waarbij eenmaal een heel dagdeel is uitgetrokken voor de zoektocht naar een gezamenlijke definiëring van het recht op sterven. Dat heeft tot de eenstemmige constatering geleid dat de gemeenschappelijke inzet is dat mensen op een zo betrouwbaar, vreedzaam en waardig mogelijke wijze over hun eigen levenseinde kunnen beschikken.

Financiën en jaarrekening 2018

Het jaar 2018 is met een licht positief resultaat afgesloten. De inkomsten uit donaties zijn toegenomen, er zijn minder legaten ontvangen en de kosten zijn enigszins afgenomen.

Op de volgende pagina's treft u de staat van baten en lasten over 2018 aan met de vergelijkende cijfers van 2017 en een toelichting hierop, alsmede de balans per 31-12-2018 met bijbehorende toelichtingen.

Staat van baten en lasten over 2018 (in euro's)

	2018	2017
Baten		
Donaties, giften en legaten	37.487	49.379
Overige opbrengsten	2.562	2.695
Som der baten	40.049	52.074
Lasten		
Besteed aan doelstelling		
Informatievoorziening	9.378	4.168
Vrijwilligers	1.520	1.740
Consulenten	18.237	25.311
	29.135	31.219
Besteed aan werving		
PR en communicatie	852	319
Advieskosten	0	236
	852	555
Afschrijving	246	126
Kosten beheer en administratie		
Bestuur	2.234	3.816
Overige kosten	1.107	697
	3.341	4.513
Som der lasten	33.574	36.413
Resultaat	6.475	15.661

Enige toelichtingen bij de staat van baten en lasten over 2018

Baten

De opbrengsten uit donaties, giften en legaten is gedaald. Dit vindt zijn verklaring in het feit dat er in 2017 een bedrag van € 18.476 aan legaten werd ontvangen terwijl er in 2018 slechts € 1.705 werd gelegateerd. De reguliere donaties en giften zijn echter gestegen van € 30.903 in 2017 naar € 35.782 in 2018. De overige opbrengsten zijn wederom iets gedaald als gevolg van de lage rentestand.

Lasten

Besteed aan doelstelling

Deze kosten hebben betrekking op het bijstaan van hulpvragers, het communiceren van de doelstelling van De Einder en het verstrekken van informatie aan donateurs en andere geïnteresseerden over politieke en juridische ontwikkelingen die gaande zijn op het terrein van het zelfgekozen levenseinde.

De totale kosten besteed aan doelstelling zijn enigszins gedaald. Wel heeft er een verschuiving plaatsgevonden van kosten van consultants naar kosten van informatievoorziening. Dit vindt enerzijds zijn verklaring in het feit dat er, conform de doelstelling van De Einder om artsen van meer informatie te voorzien, in het vakblad voor artsen een Whitepaper is gepubliceerd. Anderzijds werden er in 2018 minder kosten dan in 2017 gemaakt voor het opzetten van een registratiesysteem teneinde de werkzaamheden van de consultants te faciliteren. De verwachting was dat het registratiesysteem in 2018 gereed zou zijn. Door vertragingen in de software-ontwikkeling zal de voltooiing in 2019 plaats hebben.

Besteed aan werving

Deze kosten zijn redelijk stabiel gebleven ten opzichte van voorgaand boekjaar.

Kosten beheer en administratie

De kosten bedroegen 8,3% van de opbrengsten en liggen derhalve onder de ANBI-norm die uitgaat van een maximum van 10% van de opbrengsten. In absolute zin zijn de kosten van beheer en administratie gedaald doordat de bestuursvergaderingen vanaf september 2018 hebben plaatsgevonden en kantore van één van de bestuursleden.

Balans per 31 december 2018 (in euro's)

	31 december 2018		31 december 2017	
Activa				
Materiële vaste activa				
Inventaris		1.091		381
Vlottende activa				
Vorderingen	444		12.119	
Liquide middelen	404.369		387.149	
		404.813		399.268
		405.904		399.649
Passiva				
Reserves				
Continuïteitsreserves	180.397		173.921	
Bestemmingsreserves	222.585		222.585	
		402.982		396.506
Kortlopende schulden		2.922		3.143
		405.904		399.649

Enige toelichtingen bij de balans per 31 december 2018

Vorderingen

De vorderingen zijn fors afgenomen. Per 31 december 2017 stond er een vordering uit vanwege een erfenis die conform verwachting in 2018 werd ontvangen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn toegenomen als gevolg van de ontvangst van de in 2017 toegezegde erfenis en het batig saldo van 2018.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves zijn gelijk gebleven en bestaan uit een reserve voor juridische kosten en een reserve voor opleidingen van consulenten ter grootte van respectievelijk € 200.000 en € 22.585.

In het verslagjaar zijn geen juridische kosten gemaakt. De reserve dient echter te blijven bestaan op dit niveau, omdat de kosten van een procedure tegen bij De Einder betrokkenen (indien deze zou worden aangespannen) aanzienlijk zullen zijn vanwege de specialistische kennis van advocaten die nodig is om de gedaagde partij(en) bij te staan.

In het verslagjaar zijn geen opleidingskosten gemaakt. Het huidige aantal consulenten kan op dit moment de vraag van hulpvragers aan zodat er geen nieuwe consulenten behoeften te worden opgeleid. Wel werden voor de consulenten zeven intervisiebijeenkomsten georganiseerd teneinde hun kennis op peil te houden. De kosten van deze bijeenkomsten worden verantwoord onder de kosten besteed aan doelstelling aangezien dit een terugkerende kostenpost is.

Kortlopende schulden

Dit betreft met name vooruitontvangen donaties waaromtrent donateurs hebben aangegeven dat deze voor 2019 zijn bedoeld.

Colofon

© Stichting de Einder

Aan dit jaarverslag werkten mee:

Miriam de Bontridder, Ingrid van de Maat, Henriëtte Pennings, Hein Schreuder en Catharina Vasterling

info@deeinder.nl

voor vragen die in de meest ruime zin op office management betrekking hebben

begeleiding@deeinder.nl

voor vragen samenhangend met voorlichting aan en begeleiding van mensen met individuele hulpvragen

artsenondersteuning@deeinder.nl

voor vragen van artsen en overige in de zorgsector werkzame professionals

miriamdebontridder@gmail.com

voor vragen van de pers of met mediakwesties verband houdend

Postadres: Postbus 9, 5050 AA Goirle

Kamer van Koophandel nr. 41241519

www.deeinder.nl